

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma
Môn học: TƯƠNG ƯNG BỘ – SAMYUTTANIKĀYA

Bài học ngày 31.5.2022

BẠC CHÍ TÔN GIỮA CÔI ĐỜI

Kinh Sanaṅkumāra (Sanaṅkumārasuttam)

CHƯƠNG VI. TƯƠNG ƯNG PHẠM THIÊN – PHẨM THỨ HAI (S. i, 153)

Phàm nói đến sự cao cả, người ta thường nghĩ tới quyền năng và địa vị. Trong cảnh giới chân thiện thì một bậc viên mãn minh hạnh là bậc tối tôn. Sự hiểu biết và đời sống thực tế thường chênh lệch. Ngay trong cuộc sống hằng ngày không có mấy ai đạt đến chỗ “tri hành hợp nhất”. Người ta có thể hiểu và suy tư về những điều rất cao siêu nhưng để sống như cái mình biết thì không dễ dàng. Đức Phật là một bậc hiếm hoi giữa cuộc đời này mà trí lực và bản hạnh tương đồng. Ngài liễu tri những gì đang làm và có thể làm tất cả những gì Ngài liễu tri. Chỉ có một đấng toàn giác mới là bậc Minh Hạnh Túc.

Kinh Văn

Evam me sutam – ekam samayaṃ bhagavā rājagahe viharati sappinīre. Atha kho brahmā sanaṅkumāro abhikkantāya rattiyaṃ abhikkantavaṇṇo kevalakappaṃ sappinītiram obhāsetvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamtivā bhagavantam abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi.

Tôi được nghe như vậy

Thuở ấy Đức Thế Tôn ở Rājagaha (Vương Xá), bên bờ sông Sappinī.

Khi đêm đã gần tàn. Phạm thiên Sanaṅkumāra, với dung sắc thù diệu, toả sáng toàn vùng bên bờ sông Sappinī, đi đến Thế Tôn.

Sau khi đến, Phạm thiên Sanaṅkumāra đánh lễ Thế Tôn, rồi đứng một bên nói lên kệ ngôn:

Sát đế ly tối thượng

Với người nặng giai cấp
Nhưng bậc Minh Hạnh Túc
Tối thượng giữa nhơn, thiên.

Idamavoca brahmā sanañkumāro. Samanuñño satthā ahoṣi. Atha kho brahmā sanañkumāro “samanuñño me satthā”ti bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā tatthevantaradhāyīti.

Phạm thiên Sanañkumāra nói như vậy, và bậc Đạo Sư chuẩn thuận.

Khi Phạm thiên Sanañkumāra biết được: "Thế Tôn đã chuẩn thuận", đánh lễ Thế Tôn, thân bên phải hướng về Ngài và biến mất tại chỗ.

Thích văn

“**Khattiyo seṭṭho janetasmiṃ** = sát đế lỵ tối thắng trong xã hội
ye gottapaṭisārino = đối với người mang quan niệm giai cấp
Vijjācaraṇasampanno = Bậc Minh Hạnh Túc
so seṭṭho devamānuse”ti = Tối thượng giữa nhân thiên

Thích nghĩa

Sát đế lỵ – khattiya – là giai cấp chiến sĩ hay vua chúa. Đây là thành phần thống trị trong xã hội Ấn.

Bậc Minh Hạnh Túc – Vijjācaraṇasampanno – có thể hiểu theo hai cách: danh từ riêng chỉ cho một trong chín hồng danh của Đức Phật; danh từ chung chỉ cho bậc thành tựu viên mãn tuệ giác và chánh hạnh.

Theo Sớ Giải, Phạm thiên Sanañkumāra – hay Thường Đồng Tử Phạm Thiên – có tên như vậy vì khi còn là nhân loại có tên Pañcasikha chứng thiền khi còn niên thiếu rồi mệnh chung sanh vào cõi phạm thiên với nét mặt rất trẻ trung của một đồng tử. Vị phạm thiên này thâm tín Tam Bảo, xuất hiện trong nhiều bài kinh kể cả kinh Đại

Hội Quần Tiên (Mahāsamaya Sutta). Rất thú vị là Thường Đồng Tử được ghi lại với nhiều giai thoại trong kinh điển Phật giáo Bắc Truyền (...).

Tỳ khuru Giác Đăng dịch và biên soạn giáo trình

1. Sanaṅkumārasuttaṃ [Mūla]

182. Evaṃ me suttaṃ – ekaṃ samayaṃ bhagavā rājagahe viharati sappinīṭire. Atha kho brahmā sanaṅkumāro abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappam sappinīṭiraṃ obhāsetvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantaṃ abhivādetvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. Ekamantaṃ t̥hito kho brahmā sanaṅkumāro bhagavato santike imaṃ gāthaṃ abhāsi –

“Khattiyo seṭṭho janetasmim, ye gottapaṭisārino;
Vijjācaraṇasampanno, so seṭṭho devamānuse”ti.

Idamavoca brahmā sanaṅkumāro. Samanuñño satthā ahoṣi. Atha kho brahmā sanaṅkumāro “samanuñño me satthā”ti bhagavantaṃ abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā tatthevantaradhāyīti.

1. Sanaṅkumārasuttavaṇṇanā [Aṭṭhakathā]

182. Dutiyavaggassa paṭhame **sappinīṭireti** sappinīnāmikāya nadiyā tīre. **Sanaṅkumāro**ti so kira pañcasikhakumārakakāle jhānaṃ bhāvetvā brahmaloke nibbatta kumārakavaṇṇeneva vicarati. Tena naṃ “kumāro”ti sañjānanti, porāṇakattā pana “sanaṅkumāro”ti vuccati. **Janetasminti** janitasmim, pajāyāti attho. **Ye gottapaṭisārinoti** ye janetasmim gottaṃ paṭisaranti tesu loke gottapaṭisārīsu khattiyo seṭṭho. **Vijjācaraṇasampannoti** bhayabheravasuttapariyāyena (ma. ni. 1.34 ādayo) pubbenivāsādīhi vā tīhi, ambaṭṭhasuttapariyāyena (dī. ni. 1.278 ādayo) vipassanāñāṇaṃ manomayiddhi cha abhiññāyoti imāhi vā aṭṭhahi vijjāhi, sīlesu paripūrakāritā indriyesu guttadvāratā bhojane mattaññutā jāgariyānuyogo satta saddhammā cattāri rūpāvacarajjhānānīti evaṃ pannarasadhammabhedenā caraṇena ca samannāgato. **So seṭṭho devamānuseti** so khīṇāsavabrāhmaṇo devesu ca manussesu ca seṭṭho uttamoti. Paṭhamam.